

LES TRADUCCIONS DE VERDAGUER
(Una aproximació)
Isidor Cònsul

Fora dels àmbits literaris catalans, l'interès per l'obra de Jacint Verdaguer no començà fins el 1877 a partir de l'impacte de *L'Atlàntida*. En una crònica que Serafí Pitarra va escriure la mateixa tarda dels Jocs Florals de 1877 per enviar-la a "La Lluanera de Nova York", la revista que el polifacètic Artur Cuyàs editava als USA, parlava de la forta impressió rebuda, a títol personal, que d'una festa que havia estat *esplendentament sobremanera*, i referint-se a *L'Atlàntida* deixava clar que era una obra de geni, que la inspiració brollava *en tots sos cants* i que el jove autor premiat corroborava *les esperances que en ell havien fundat les lletres catalanes*.

L'IMPACTE DE L'ATLANTIDA

S'ha comentat que els Jocs Florals de 1877 justificaren en ells mateixos el moviment de la Renaixença i de la literatura catalana del segle XIX. D'una banda, Àngel Guimerà, com a poeta, guanyà d'una sola tacada el títol de mestre en Gai Saber; de l'altra, el premi extraordinari atorgat a *L'Atlàntida* de Jacint Verdaguer donà el legítim orgull de saber que les lletres catalanes havien aconseguit, a la fi, tenir un gran poema que les justificava. El rebombori subsegüent aconseguí que altres literatures gressin l'esguard envers Verdaguer i comencessin els primers projectes de traducció al castellà, al rus, al francès, a l'anglès, a l'alemany, al txec, a l'italià, al llatí, a l'esperanto, al portuguès ... No tots els projectes arribaren a bona fi i no totes les traduccions que en sorgiren foren de l'obra completa. Tot i això, es poden esmentar les traduccions que segueixen, referides només al poema atlàntic:

Hi hagué traduccions a l'espanyol [*La Atlántida*: traducció en vers de Josep M. Despujol (1878); traducció en prosa de Melcior de Palau (1878); traducció en vers de Francisco Díaz Carmona (1883); traducció en vers de Joan Ots i Lleó (1930); traducció en prosa de José Miguel Velloso (1961). A més d'altres traduccions parcials que no esmento]; al francès [*L'Atlantide*: traducció en prosa d'Albert Savine (1882); traducció en vers de Justí Pepratx (1884)]; a l'italià [*La Atlantida*: Traducció en prosa de Luigi Sunyer (1885); traducció en vers d'Emmanuele Portal (1916)]; a l'alemany [*Atlantis*. Traducció de Clara Commer (1897)]; a l'anglès [*Atlantide*. Traducció de William Bonaparte Wise (inacabada)]; al portuguès [*A Atlantida*. Traducció en vers de José M. Gómez Ribeiro (1909)]; al txec [*Atlantida*. Traducció en vers de Jaroslav Vrchlicky (1891)]; al llatí [*L'Atlantida*, traducció en vers per l'escolapi

P. Tomàs Viñas], al provençal [*L'Atlantida*, traducció en prosa per Jean Monné (1888)], a més de fragments traduïts al suec per Göran Bjorkman, a l'esperanto per Josep Grau Cases i al provençal per Frederic Mistral.

A mena de colofó, cal esmentar l'edició poliglota de *L'Atlantida* que es publicà en el 1927 per a festivar-ne els primers cinquanta anys del poema. Inclou, al costat de la versió original, la traducció castellana de Melcior de Palau; la francesa de Justí Pepratx; la italiana d'Emmanuele Portal; la portuguesa de J. M. Gómez Ribeiro; la provençal en prosa de Jean Monné i la llatina del P. Viñas.

CANIGÓ

L'esclat i la difusió de *L'Atlantida* afavorí la traducció d'altres obres com la primera versió castellana d'*Idil·lis i cants místics*, traducció en vers de Josep Maria Carulla, el 1879, a la qual seguí una segona edició, també en vers, de Francesc Badenes i Dalmau, l'any 1908. El mateix Josep Maria Carulla traduí la *Llegenda de Montserrat* (1881) i l'*Oda a Barcelona* (1883), peça que també fou traduïda al castellà per Francesc Mas i Otzet (1883), P. Hermenegildo Torres (1899), Joan Baradat, Marc Tintoré, Lluís Viada i Lluch i Pere Voltes Bou.

En general, però, calgué esperar la publicació de l'altre gran poema verdaguerià, *Canigó*, el 1885, per assistir novament a una nova allau de propostes de traducció, no tan nombroses, però, com en el cas de *L'Atlantida*. Hi hagué traduccions de *Canigó* a l'espanyol [*Canigó*: traducció en prosa de J. Nogués i Tauler (1886), traducció en vers i prosa del Conde de Cedillo (1898), traduccions fragmentàries de Constantí Llobart, Ramon D. Perés i Sebastià Trullol]; al francès [*Canigou*: traducció en prosa de J. Toldrà de Bordas (1889), de P. Blazy, també en prosa (1908), i fragmentàries en vers de Justí Pepratx]; i traduccions fragmentàries a l'italià, en vers i prosa, de Maria Lices i Luigi Bossi (1888).

ALTRES TRADUCCIONS

La resta de l'obra de Jacint Verdaguer no va conèixer la sort traductora de *L'Atlantida*, sobretot, però també de *Canigó*, i es pot esmentar, de la resta, les versions a l'espanyol de *Lo somni de Sant Joan* [traducció en vers de Joan F. Muñoz i Pabon (1889)]; de *Dietari d'un pelegrí a Terra Santa* [traducció de Constantí Llobart (1892), i de Dolors Serra Bartrina (1941)]; de *Sant Francesc* [traducció de Francesc Badenes (1909)] i diferents antologies com ara *Florilegio de poesías religiosas de Jacinto Verdaguer*, traducció de Juan Laguía Lliteras (1921); *Las mejores poesías de Jacinto Verdaguer*, traducció del Conde de Cedillo, F. Díaz

Carmona, Josep M. Carulla i altres (1925); i les que s'anaren publicant a cura, tria i traducció de Lluís Guarner: *Jacinto Verdaguer, sus mejores versos* (1928); *Antologia lírica de Jacinto Verdaguer* (1929); *Poesías líricas de Jacinto Verdaguer*, (1933) i *Poesías épicas de Jacinto Verdaguer* (1933), entre altres.

Fora de l'àmbit espanyol, cal fer notar l'interès txec per obra de Verdaguer a partir del treball del religiós P. Segimon Bouska que traduï *Idil·lis i Cants místics* (1891), *Lo somni de Sant Joan* (1893), *Jesús Infant* (1904) i *Flors de Maria* (1906). També les traduccions franceses de *Idil·lis i Cants místics* que féu P. Blazy (1906), traductor també de *Flors de Maria* (1905) i *Al cel* (1905). Les que féu Justí Pepratx: *Lo somni de Sant Joan* (1896), *Jesús Infant* (1896) i *Flors del Calvari* (1897); a més de *Dietari d'un pelegrí a Terra Santa*, de Juli Delpont (1896); *Sant Francesc*, traducció de Frère Bonaventure (1905) i *Eucarístiques*, traducció en vers d'Agustí Vassal (1904). Finalment, la versió italiana de *Flors del Calvari*, feta per Pere Benedetti (1920).

N'hi hagué encara d'altres, de fragmentàries i de poemes solts, però, en bona part, l'interès sobre Verdaguer començà a decaure, pel que fa a les traduccions, a començaments del segle XX i només hi hagué una breu embranzida a partir de 1945 i 1952 amb motiu del centenari del seu naixement i del cinquantenari de la seva mort. Queda clar, doncs, que per posar-lo de nou en òrbita caldria una nova onada de traduccions, sobretot a partir d'aquest 2002 en què s'acompleix el centenari de la seva mort.

Isidor Cònsul